

Poštnina plačana v gotovini.

kres

*

*

M * A * J

1 9 * 3 4

ŠTEVILKA 5

»KRES«

Glasilo slovenskih fantov. Izhaja mesečno. Izdaja in tiska Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale (predstavnik Jožko Godina, Groblje - Domžale.) Urejuje Ivan Martelanc s sodelovanjem uredniškega zbora. Za uredništvo odgovarja Jožko Godina, Groblje - Domžale.

ROKOPISI se pošiljajo na naslov: Ivan Martelanc, Ljubljana, Miklošičeva cesta 19.

UPRAVA: Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale. Čekovni račun: Misijonska tiskarna (z značko »Kres«) štev. 15.730.

Letna naročnina: za posamezne naročnike Din 20.—, za skupne naročnike Din 18.—.

VSEBINA

Dr. Miha Krek, Apostolstva v KA. — *Ton Vin*, Mati — *Dr. Joža Basaj*, Kako je z denarno krizo? — Nujne naloge KA. — *J. D.*, Treznost in naše ljudstvo. — *Dr. Stanko Žitko*, Cerkev sv. Cirila in Metoda. — Način dela v KA (Škof. list). — *K. C.*, Morje, morje! — *Tone Fajfar*, Mlaji. — Po športnem in telovadnem svetu. — »Kresu« poročajo. — Knjige in časopisi. — Urednik sporoča.

KNJIGE IN ČASOPISI

NAŠA POT. *Knjižnica Katoliške akcije za mladino*. Izdaja Misijonišče v Grobljah.

Jasni in stvarni pogledi na najtehtnejša vprašanja sodobnega verskega, prosvetnega in gospodarskega življenja — tako bi morala najverneje in povsem pravično oceniti razprave, ki jih podajata oba dosedaj izšla zvezka Naše poti. Ob vsakem smo posamič poročali koj, ko je izšel. Pa moramo ponovno opozoriti na važnost te knjižnice. Danes, ko se od vsepovsod oglašajo preroki in si hočejo pridobiti zlasti mladino, je potrebno, da imamo v priročnikih zbrana načela za presojo vseh vprašanj, ki se z vso težo dan za dnem in vedno znova gromadijo nad duše naše mladine. To nalogo odlično vrši zbirka Naša pot.

Pa ne samo prebrati, studirati je treba

sodobna važna vprašanja. Ker rabimo jasnosti, ker nam je treba apostolov resnice. Prav zato so neprecenljive važnosti vprašanja, zbrana koncem vsakega zvezka. V njih je obsežena vsa vsebina vsake razprave ter je tako znatno olajšan studij v krožkih in odsekih; pripomorejo pa vprašanja tudi h kontroli posamičnega bravca, ki more ob teh vprašanjih pregledati, kaj mu je od vsebine ostalo v spominu in kako je posamezno misel razumel.

Te dni bo izšel tretji zvezek Naše poti pod naslovom »Cerkev, boljše vizem in zlo«. Z zanimanjem ga pričakujemo. O vsebini bomo poročali v prihodnji številki.

Knjižice iz zbirke *Naša pot* dobite pri Društv. nabavni zadrugi, Ljubljana, Miklošičeva 7.

APOSTOLSTVA V KAT. AKCIJO!

Dr. Miha Krek

Nobeno gibanje ni zavzelo velikega obsega, če ni imelo navdušenih privržencev. Poleg zdrave življenjske misli, poleg koristnega namena, poleg vsega dobrega mora vsaka zasnova, ki hoče zajeti več ljudi, več rodov in časov, imeti gorečih in sposobnih razširjevalcev.

Kot v mnogih drugih, je tudi v tem oziru Kristus Gospod svoje zemeljsko kraljestvo postavil na čisto človeška tla. Janeza Krstnika si je izbral, da ga je napovedal. Petra, Jakoba, Janeza in druge apostole si je po vrsti nabral za svoje skromne sodelavce, ki jih je izoblikoval tekom svoje učeniške dobe, da so verovali in ga ljubili.

Po svojem vnebohodu jim je poslal sv. Duha, ki jih je napolnil, da so prvi dan tisočerm nauk Kristusov oznanjali, pozneje zanj trpeli in umirali.

Ni minilo poldrugo stoletje, ko so poganski rimski zgodovinarji ugotavljali, da so kristjani zavzeli mesta in ulice, trge in sodne dvorane, urade in svetišča, tako, da se pogani komaj še skrijejo v svoje malikovalnice. Kristjani so zavzeli ves znani svet, kar ga je združevalo rimsko cesarstvo in kar ga je bilo izven njegovih mej. Zmagali so kristjani proti legijam vojska in skladiščem orožja, zmagali berači proti oblasti in vsemu takratnemu gospodarstvu, zmagali z zapovedjo premagovanja proti zagovornikom naslade in uživanja, zmagali, kadar so umirali in zmagali, kadar jih je svet radi Boga slavil. Res, da je prvo Cerkev gotovo Zveličar spremljal s posebnimi milostmi in podporo, a še bolj gotovo je ta nedopovedljiv in nerazumljiv zmago-slavni pohod krščanstva uspeh gorečih razširjevalcev, silnih, vztrajnih delavcev — apostolov. Ti ljudje se res niso strašili ne naporov, ne

trpljenja, ne smrti. Ti možje niso ničesar smatrali za nepremagljivo oviro. To so bili delavci, ki so res delali, kot da bi večno živeli.

Kristus je blagoslovil to delo. Znamenje, da mu je všeč. Bog še danes posebno pomoč in podporo deli narodom in deželam, ki imajo v svoji sredi *goreče kristjane*, ki se nobene ovire ne strašijo in neprestano neupogljivo in neustrašeno za Kristusa in Cerkev nastopajo.

Vsled posebnih nevarnosti, ki danes Cerkvi prete, je sv. Oče *pozval in ukazal* apostolsko delati *slehernemu kristjanu*.

Ta zapoved Kristusovega namestnika bi morala biti že sama po sebi dosti, da bi *ubogali in storili*.

Toda klika sv. Očeta ne razumemo, ker smo slabi, sami prepognjeni tudi s trupom sedanjih nesrečnih škodljivih tokov in zrasli iz sokov sedanjega življenja. Ni nam dovolj Očetov ukaz. Nimamo moči, ne sposobnosti, ne smisla za apostolsko delo. Kar smešno se nam zdi, če si mislimo, da bi kdo o nas rekel: glej, ta je pa apostol K. A. Pa vendar hočemo biti fantje, ki po svojih najboljših močeh izpolnjujemo dolžnosti katoličana.

Treba je torej zmagati slabost v sebi. Treba se je napolniti z duhom apostolstva. Potrebno je, da si razložimo pomen in važnost apostolstva K. A. Nujno je, da premislimo, kako bi mogli to dolžnost izvršiti, da se nam oči odpro in srce ogreje.

Apostolstvo K. A. je najmodernejša socialna potreba, je tudi najvažnejša zahteva uspešne družabne preosnove. Ali si ne želimo tako iz srca, da bi tudi o nas mogli reči tako, kot govori Petronij v romanu »Quo vadis«: »Ne vem, kje kristjani jemlje svoje nazore o življenju, to pa vem, da tam, kjer njihov nauk zmaga, izgine razlika med bogatimi in revnimi, med gospodarji in hlapci, med zmagovalci in premaganci. Pri njih je samo Kristus . . .«

Mi, ki smo in hočemo ostati katoličani, se ne bomo strašili niti sedaj, ko se je megla zmot in prevar spustila prav nad naše dežele, iti iz svojih domov na pot, na težko pot za našim Bogom, k večni Resnici. Ne bojmo se, čeprav se cepijo od te poti kriva pota, ne bomo zašli, saj nam je sam Bog pustil vodnika, ki ne bo zgrešil. Ta vodnik je naša in Kristusova Cerkev, katere vodstvu se radi in povsem prepuščajmo. Dolga stoletja že hodi to pot, dobro jo pozna, saj ji jo je pokazal sam Kristus in jo s svojim krvavim potom zaznamenoval.

Izpoved Zarjanov.

M A T I

Ton Vin

*Slava Tebi, Mati Marija,
hvala Tebi, mati moja!*

*Hvala: za tisto čudno uro, ko si, žrtev ljubezni,
svoje življenje desetkrat tvegala za novo življenje;
za mojo mladost, kamor se v vso zlato
spovračajo ptice - selivke — moje misli;
za zdrave oči — siromak je slepec;
za zdravje ušes in jezika — da nisem gluhi in nem;
za zdravi roki in nogi — siromak je hromec;
za zdravo srce, ki mi stroj telesa žene;
za zdravje duše, ki celo telo prav vodi;
za zdravje duše, ki vse misli in čute k Bogu vodi;
za zdravje duše, ki je božja,
po Tvoji milosti božja.
po božji milosti božja;
za dušno zdravje, ki je danes moja rešitev.*

*Ti v gladu, mi nasičeni,
Ti v žeji, mi napojeni,
Ti v mrazu, mi na toplem,
Ti uboga, mi bogati.
Ti žalostna, mi radostni.*

*Za vse trde besede in karanja,
za vse solze in vzdihe,
za Tvojo močno molitev,
za moje dobro ime po Tebi,
za mojo čast radi Tebe,
za Tvojo krono plačila v nebesih: hvala;*

*Hvala Tebi, mati moja,
Slava Tebi, Mati Marija.*

KAKO JE Z DENARNO KRIZO?

Dr. Joža Basaj

O denarni krizi se pri nas že dve leti in pol veliko razpravlja v razgovorih in v časopisju. Seveda je v naši državi nastopila ta kriza precej pozno, dosti pozneje kot v drugih državah. V Združenih državah Severne Amerike opazujemo prve pojave krize že spomladi l. 1929, pri nas se je kriza začela šele jeseni l. 1931.

Kreditni sistem v Sloveniji. Za razmere v Sloveniji je denarna kriza veliko usodnejša kot za razmere v južnejših pokrajinah države. V Sloveniji, kjer je že l. 1890. začel dr. Krek ustanavljati reiffeisen-ske posojilnice, kjer so že tudi prej po mestih bile osnovane velike posojilnice na združni podlagi ali pa občinske (regulativne) hranilnice, je bilo radi tega izredno razvito varčevanje in z varčevanjem tudi kreditni sistem gospodarstva. Zato je prav Slovenijo denarna kriza najbolj zadela.

Zadnji vzroki krize. Rekli smo že, da se je kriza že dosti poprej pričela drugod. Denarna kriza je bila k nam zanešena iz tujine. Kaj je povzročilo denarno krizo? Denarna kriza je le pojav splošne gospodarske krize. Po nekaj letih silnega razmaha in ogromne kmetijske proizvodnje ter industrije, obrti in trgovine se je že l. 1928., zlasti pa l. 1929. začelo kazati, *da se je gospodarstvo preveč zagnalo.* Proizvodnja se je v vseh panogah preveč racionalizirala in forsirala, tako da je proizvodnja vseh vrst dobrin naraščala v veliko hitrejši meri kot je rasla kupna moč prebivalstva. Radi racionalizacije je proizvodnja bila v stanju z manj delovnimi močmi, z manjšimi mezdami proizvesti večjo množino izdelkov, oziroma pridelkov. Iz tega je samo po sebi jasno, da je moralo to *nesorazmerje med rastočo proizvodnjo na eni strani in padajočo kupno močjo širokih mas prebivalstva na drugi strani privedi do katastrofe.* Ta katastrofa je bila: v nadproizvodnji vseh dobrin, v zastoju trgovine, v pojavu nezaupanja pri vseh, ki so imeli denar ali denarne vrednosti. Vsi, ki so videli, da so se pri gospodarskem stroju pokazali nedostatki, so takoj zaslutili, da bo to vplivalo tudi na denarstvo.

Nezaupanje — smrt kredita. Strah pa rodi nezaupanje. Tako se je pri vseh varčevalcih, pri vseh upnikih, pri bankah in zasebnih kapitalistih pojavilo nezaupanje, ki je smrtni sovražnik kreditnega sistema. Ljudje, ki so imeli delnice raznih industrij in podjetij, so se jih hoteli hitro znebiti. Na ta silni pritisk je odgovorila borza s kata-

strofalnim padcem najprej industrijskih papirjev, nato delnic denarnih zavodov in naposled tudi državnih papirjev. Vznemirili so se vlagatelji in vsak je hitel, da bi čimprej dvignil svoj denar in ga spravil na varno. Denarni zavodi so na ta pritisk odgovorili s tem, da so objavili svojo nelikvidnost in obljubljali izplačevanje vlog v obrokih. S splošno gospodarsko krizo je sama po sebi nastopila denarna kriza. Gotovina je iz prometa izginila in postala dragocena; denarni zavodi so pritiskali na dolžnike, da bi mogli čim več izplačati nezadovoljnim vlagateljem. K nezaupanju v gospodarstvo se je pridružilo še posebej nezaupanje v denarne zavode in celo nezaupanje v denar sam.

Uspešno zdravljenje. Strah in nezaupanje sta bila psihološka pojava pri masah. Mase pa se dajo voditi in vplivati. Mase se dajo tudi pomiriti. Seveda je za tako pomirjenje treba realnih, vidnih dejanj. In tako so v mnogih državah uspešno zdravili splošno gospodarsko krizo, in moremo reči, celo uspešno ozdravili denarno krizo. To je dosegla Anglija, to je dosegla Nemčija in Avstrija, nič manj Italija in Francija i. t. d.

Ukrepi pri nas. Kako smo denarno krizo zdravili pri nas? Bili so pač napravljeni ukrepi; bili so pa ali prekasni, ali preenostranski. Tako so ti ukrepi krizo celo povečali. Država ni bila indiferentna, temveč se je vmešala. Toda prvi korak, ki ga je napravila in sicer v marcu 1932., je krizo denarstva pri nas zelo poostril.

Zaščita kmeta. Z 20. marcem 1932. je bila uvedena z naredbo zaščita kmetov. Ker so pri nas banke, še v večji meri pa kreditne zadruge in občinske hranilnice imele ogromen del svojega denarja naloženega ravno v kmetovih posojilih, je vse vlagatelje denarnih zavodov to silno razburilo. Nezaupanje vlagatelja do denarnega zavoda je od tedaj stalno. Zakon o zaščiti kmetov se je večkrat spremenil predno je prišlo do končne uredbe o zaščiti kmetov, toda vsaka teh sprememb je bila taka, da je mogla vlagatelje le še bolj vznemiriti.

Zaščita denarnih zavodov. Ker je zaščitila velik in važen del dolžnikov pred upniki, t. j. pred vsem pred denarnimi zavodi, je morala država iti naprej in izdati odredbe tudi za zaščito denarnih zavodov pred vlagatelji. Sicer bi bili namreč denarni zavodi v neprijetnem položaju, da imajo oni sami napram svojim dolžnikom zvezane roke, dočim jih smejo vlagatelji po mili volji biti. Zaščita dolžnikov in zaščita denarnih zavodov pa sta ukrepa, ki krize ne zdravite, temveč samo potrđita stanje nelikvidnosti dolžnikove in nelikvidnosti denar-

nega zavoda, ničesar pa ne napravita za zboljšanje denarnega prometa in vpostavitve kreditnega sistema, za vrnitev zaupanja.

Obrestna mera. Eno pozitivno stran moramo poudariti pri zakonih in uredbah za zaščito dolžnikov in denarnih zavodov, to je vprašanje obrestne mere. Med vzroki denarne krize, pri nas vsaj, je bila pretirana obrestna mera. Previsoke so bile obresti za hranilne vloge v denarnih zavodih, še veliko bolj visoke pa seveda obresti za posojila. Mislimo, da so komaj najboljši dolžniki in le v času najboljše konjunktуре mogli poleg drugih režijskih stroškov pokrivati *najvišji režijski strošek*, t. j. obresti za izposojeni kapital. V času, ko je živahna konjunktura nehala, so bile pri podjetnikih visoke obresti in iz tega doseženi zaslužek denarnih zavodov velika *samoprevara*. Denarni zavodi so sicer pisali v knjigah v breme dolžnikom kot poprejtudi poslej visoke obresti, katere je papir v knjigah potrpežljivo prenesel in katere je celo dolžnik nekaj časa potrpežljivo prenašal, toda iz previdnosti ne plačeval. V knjigah denarnih zavodov se je nabiralo v takih terjatvah neko umišljeno premoženje. Seveda denarni zavodi niso vsega tega dobička pridržali zase, ampak so ga v obliki visokih obresti oddajali nekaj naprej svojim vlagateljem, pa zopet ne v gotovini, ampak s pripisovanjem obresti k hranilnim vlogam.

To je bila velika napaka, velik greh nad gospodarstvom; toda ni se mu bilo mogoče ustaviti, duh časa in njegov tok sta bila premočna. Hranilna vloga pri združnem denarnem zavodu je n. pr. tekom 10 let narastla na vezanem računu s pripisovanjem obresti od 1000.— Din na 2.077.50 Din, na navadnem nevezanem računu pri istem denarnem zavodu v teku 10. let od 1000.— na 1.725.— Din. Še veliko hitreje so pa rastle s trimesečnim pripisovanjem visokih obresti h kapitalu v knjigah računi dolžnikov. Vsakemu, ki pozna naše gospodarske razmere, bo jasno, da ni v takem hitrem času rastle premoženje vseh številnih dolžnikov in njihova plačilna sposobnost, kot je naraščal dolg z obrestmi.

Samo eno zdravilo. Zato moremo glede vseh uredb o zaščiti dolžnikov in o zaščiti denarnih zavodov ugotoviti to, da je najrealnejša med vsemi določbami ta, da se mora obrestna mera za dolžnike, enako pa tudi obrestna mera za vlagatelje pri vseh denarnih zavodih znatno znižati. Imamo vtis, da tudi denarni zavodi, ki gredo pod zaščito, vidijo možnost ozdravitve pred vsem v temeljitem znižanju obrestne mere za vloge in vspešno s tem tudi obrestne mere za kredite. Kakor so prej šli odločno previsoko z obrestno mero, tako mi-

slijo, je treba sedaj odločno in za nekaj let z obrestno mero navzdol, da se zacelijo rane, ki so jih denarni zavodi utrpeli, oziroma jih bodo utrpeli z odpisovanjem različnih svojih terjatev, nekaterih delno, nekaterih v celoti.

Majniški Kraljici slava!

Pomnimo, da noben socialni reformator, najmanj pa kak materialist, ni tako strahotno ostro zaukazal socialni apostolat in ljubezen do bližnjega kakor je to storil Kristus. Ko govori o poslednjem dnevu in napoveduje svojo sodbo, ne pravi, da bodo poveličani tisti, ki so klicali Gospod, in tisti, ki so prinašali darove; to vse predpostavlja in z največjim naglasom podčrtava vprašanje, kako je človek izpolnil dolžnosti do svojega bližnjega: Kralj nebes in zemlje bo govoril z vsimi tistimi, ki bodo na njegovi desnici. Pridite, vi blagoslovljeni, kajti lačen sem bil, pa ste mi dali jesti, bil sem žejen, pa ste mi dali piti, tuje sem bil, pa ste me sprejeli, nag sem bil, pa ste me oblekli, bolan sem bil, pa ste mi stregli, v ječi sem bil, pa ste me obiskali. In ko množice vsemogočnega sodnika vprašajo: O Gospod, kdaj smo to storili?, jim odgovarja: Resnično, resnično vam povem, karkoli ste svojemu bližnjemu storili, ste storili meni.

(Iz predavanja na tečaju KA 19. marca 1934. — Dr. MIHA KREK.)

NUJNE NALOGE KAT. AKCIJE

Iz pisma Pija XI. patriarhu v Lizboni 13. II. 1934.

Katoliška akcija bo morala, čeprav se sama ne udejstvuje v politiki v ožjem pomenu te besede, pripravljati svoje člane na to, da bodo vodili pravo politiko, ki se bo v vsem ravnala po krščanskih načelih, ki edina morejo prinesiti narodom srečo in mir. Tako se ne bo zgodilo — kar je sicer samo po sebi tako nesmiselno, vendar pa ne tako redko — da bi možje, ki izjavljajo, da so katoličani, imeli dvoje vesti: eno za svoje zasebno življenje, drugo za javno delovanje.

Je pa še mnogo drugih področij, na katerih se mora udjestvovati Katoliška akcija. Še več, prav nobene panoge, ki se je more oprijeti in ki pospešuje krščansko življenje, ne sme izključiti iz svojega programa.

Med njimi so pa nekatere prav posebno nujne, ker odgovarjajo širšim in občutnejšim potrebam. Med te prištevamo danes pomoč delavskim slojem; hočemo reči: ne samo duhovna pomoč, ki mora vedno zavzemati prvo mesto, ampak tudi materialna, in to s pomočjo tistih ustanov, ki imajo ta poseben namen, da uresničujejo načela socialne pravičnosti in evangeljske ljubezni.

Torej bo skrb Katoliške akcije, da pospešuje ustanavljanje takih društev, kjer jih še ni; kjer pa so, jim je dolžna pomagati, in sicer tako, da jim prepusti neko določeno odgovornost in neodvisnost v stvareh, ki so samo gospodarskega in tehničnega značaja. Njena glavna naloga naj bo, skrbeti, da se bodo ta društva vedno ravnala po pravilih katoliških načelih in po naukih Svete Stolice, ki je od božjega Odrešenika postavljena za duhovno voditeljico narodov; po naukih pravimo, ki smo jih nedavno objavili v okrožnici QUADRAGESIMO ANNO, ki so jo v naše veliko zadoščenje sprejeli za vodnico poleg Katoliške akcije v vseh deželah, tudi državniki.

V tem pa ni prav nič bistveno novega, kajti Cerkev, katere glava je božji delavec iz Nazareta, je bila vedno radodarna s svojo pomočjo in materinsko skrbjo za delavce, ki jih je dvignila z močjo svojega nauka in z vztrajnim prizadevanjem iz sramote suženjstva do časti Kristusovih bratov. Danes hiti naproti množici najbolj zapuščenih delavcev s prav posebno skrbnostjo. Ne samo z namenom, da bi z njeno pomočjo dosegli tiste dobrine, ki jim pripadajo po vsej pravici, ampak tudi da bi jih odtegnila goljufivemu in nad vse pogubnemu prizade-

vanju komunizma, ki se istočasno s satansko zvijačnostjo trudi, da bi ugasnil svetu luč vere, ki je delavce osvobodila, obenem pa jih izpostavlja gotovi nevarnosti, da prej ali slej padejo spet v isti položaj zavrženosti, iz katere so bili s tolikim trudom dvignjeni.

Zato vabi Cerkev vse svoje sinove, duhovnike, laike, pred vsem pa tiste, ki se bojujejo v Katoliški akciji, da ji pri tem njenem najnujnejšem podvzetju pomagajo čuvati in braniti proti strašni grozeči nevarnosti duhovne in materialne dobrine, ki jih je Kristusovo odrešenje prineslo vsemu človeštvu, posebno še nižjim slojem.

TREZNOST IN NAŠE LJUDSTVO

J. D.

Tisti, ki se imajo za silno modre in pametne — in teh je veliko — ob vsaki priliki trde, da je slovenski narod — narod pijancev. To je postalo po zaslugi teh lažimodrijanov tako rekoč javno mnenje. In potem pridejo naivno dobri ljudje in organizirajo treznostna gibanja, ne da bi prej vprašali, kaj je na stvari in zakaj je tako.

Priznati moramo, da se pri nas res mnogo in preveč piše, toda ne moremo in ne smemo imenovati slovenskega naroda narod pijancev. — Poglejmo pa, zakaj naši ljudje pijejo in kje je vzrok te razvade.

Vsak narod ima v sebi veliko ustvarjalnih sil in ogromno življenske moči, ki se mora nujno pokazati v tej ali oni smeri, v kulturi, v politiki, v znanosti ali gospodarstvu. Kakor hitro pa se narod v smeri, ki mu je od Boga začrtana, ne more udeleževati in izživljati, potem se vsa ta moč nujno porabi drugje in za stvari, ki so narodu vedno le v škodo. Da pa se more ljudstvo z veseljem in z vztrajnostjo posvetiti svoji življenski nalogi, je potrebno, da živi vsaj v skromnem blagostanju, v miru, v svobodi in socialni enakopravnosti.

Povdarjamo, da mora živeti ljudstvo vsaj v skromnem blagostanju, če se naj njegove sile usmerijo v dobro in koristno. Ako pa živi ljudstvo v bedi in revščini, v pomajnknanju kruha in dela, tedaj so skrite ustvarjalne narodove sile iz jeze in obupa sproste in porabijo za stvari, ki so slabe in škodljive. Pravilno je bilo nekje zapisano: Komur se od dneva v dan grmadi krivica nad krivico in niti nima kaj jesti in prezebujе s svojo družino kje v podstrešju, pa tja na zimo še službo izgubi — kje naj išče utehe? Naš kmet in delavec iščeta

na primer svojo uteho v alkoholu, člani drugih narodov tudi v alkoholu, pa morebiti še kje drugje.

Dokler se socialne razmere ne predrugačijo in dokler se ljudem ne omogoči človeka dostojno življenje, toliko časa treznostno gibanje ne more imeti velikega uspeha in ne more postati socialno. Kakega posameznika more pač dvigniti, naroda pa ne.

Povdarjamo pa tudi, da mora živeti ljudstvo v miru in svobodi in uživati socialno in politično enakopravnost, če naj živi trezno. Svoboden narod živi čisto drugače od onega v sužnosti. In da smo mi Slovenci le nekoliko preveč vdani pijači, si nekateri razlagajo s tem, ker je naš narod toliko stoletij ječal pod tujim germanskim jarmom brez političnih pravic in svoboščin, ki so nujno potrebne za širok razmah narodnih sil.

Mi smo borci za nov družabni red, v katerem naj ima vsakdo dovolj kruha in dovolj svobode, v katerem naj vlada socialna pravičnost in socialna enakopravnost ter tesna stanovska vzajemnost, zato pa smo mi tudi borci za treznost.

CERKEV SV. CIRILA IN METODA

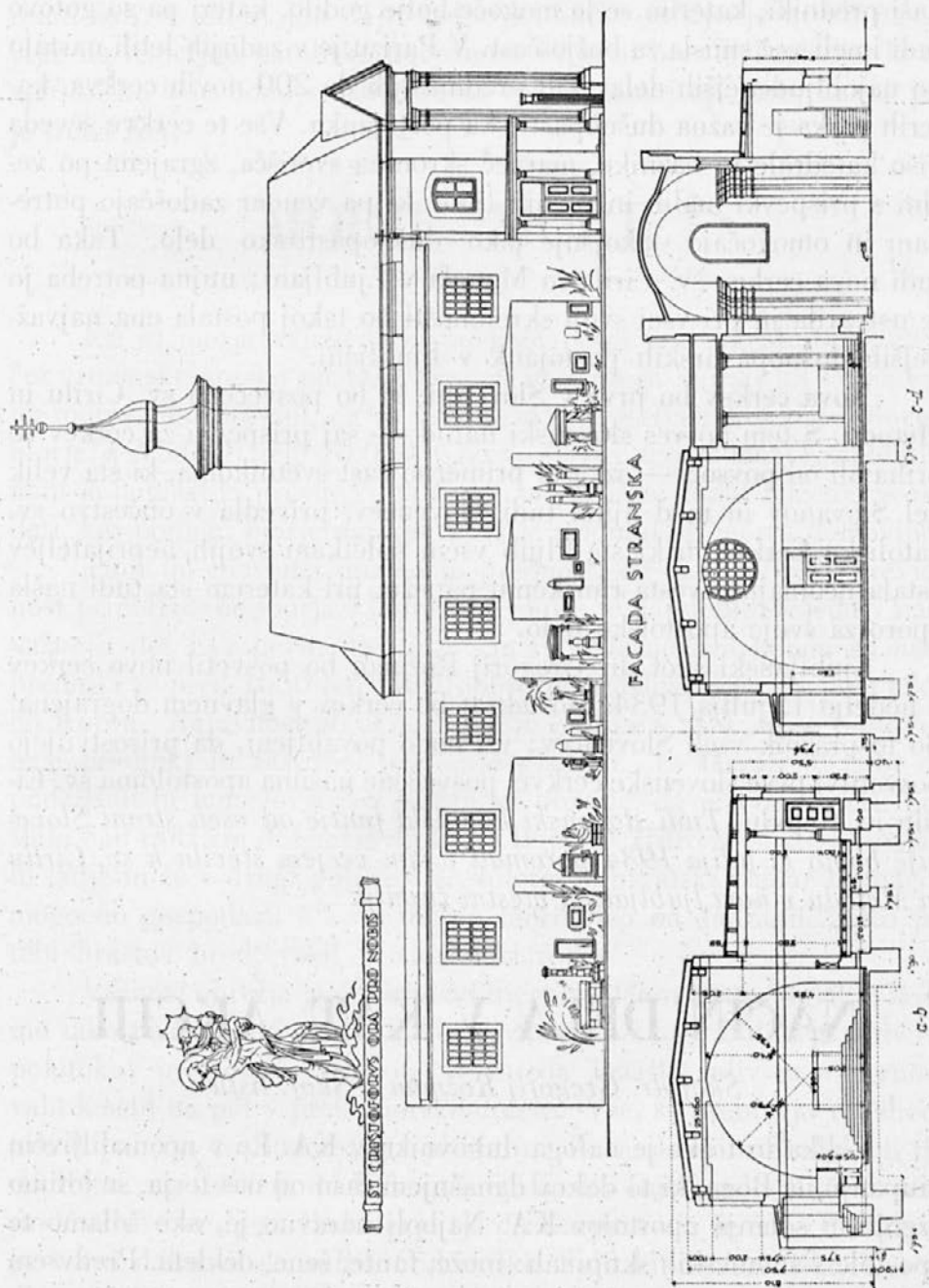
Dr. Stanko Žitko

Pri sv. Krištofu v Ljubljani zidajo novo cerkev. V zadnjih letih se je severni del Ljubljane ob Dunajski cesti proti Stadionu zelo razširil in se razvija tu močno obljudena stanovanjska četrt. Tako je postala stara pokopališka cerkva sv. Krištofa kar važna dušnopastirska postojanka; začetkom letošnjega leta, ko je bila ustanovljena nova ljubljanska mestna župnija sv. Cirila in Metoda, jo je doletela celo čast začasne župne cerkve. Novim zahtevam pa mala cerkva ni več odgovarjala. Treba je bilo misliti na to, da se poveča stara cerkev ali zgradi nova. Dela, ki je zlasti v današnjih razmerah težavno, se je z vnemo lotil p. Kazimir Zakrajšek, znani kulturni voditelj Slovencev v Ameriki.

Prvotni namen je bil, da bi se stara cerkev sv. Krištofa samo povečala z enostavnim prizidkom. Zdaj pa nastaja po načrtih arhitekta Plečnika pri sv. Krištofu — pri vsej skromnosti — naravnost močno svetišče, ki družiti tri cerkve: staro cerkvico sv. Krištofa, vmesno kapelico Matere božje in novo cerkev sv. Cirila in Metoda. Posamezni

deli so ločeni po stebriščih in obokih. Zelo lepi so pogledi skozi ta stebrišča in oboke.

Vsa stavba bo zanimiva in odlična arhitektonska umetnina. Človek se čudi, kako je mogoče zgraditi tako dostojen božji hram s prime-

Nova župna cerkev za Bežigradom v Ljubljani po načrtu prof. Plečnika.

roma majhnimi razpoložljivimi sredstvi, zbranimi z mesečnimi prispevki župljanov. V današnjih duhovno neurejenih časih je res nemogoče misliti na to, da bi mogli zadostiti najnujnejšim zahtevam dušnega pastirstva z graditvijo mogočnih svetišč, kakor so jih postavili naši predniki, katerim se je mogoče bolje godilo, kateri pa so gotovo tudi imeli več smisla za božjo čast. V Parizu je v zadnjih letih nastalo po najobljudenejših delavskih predmestjih do 200 novih cerkva, katerih vsaka je važna dušnopastirska postojanka. Vse te cerkve seveda niso katedrale in bazilike, marveč skromna svetišča, zgrajena po večini s prispevki malih in revnih ljudi, ki pa vendar zadoščajo potrebam in omogočajo takojšnje jako dušnopastirsko delo. Taka bo tudi nova cerkev sv. Cirila in Metoda v Ljubljani; nujna potreba jo je ustvarila in pri vsej svoji skromnosti bo takoj postala ena najvažnejših dušnopastirskih postojank v Ljubljani.

Nova cerkev bo prva v Sloveniji, ki bo posvečena sv. Cirilu in Metodu. S tem bo ves slovenski narod — saj prispevki za cerkev so prihajali od povsod — izkazal primerno čast svetnikoma, ki sta velik del Slovanov in med njimi tudi Slovencév, privedla v občestvo sv. katoliške Cerkve in ki sta kljub vsem spletkam svojih neprijateljev ostala neomajno zvesta rimskemu papežu, pri katerem sta tudi našla oporo za svoje apostolsko delo.

Ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman bo posvetil novo cerkev v nedeljo 1. julija 1934. Do takrat bo cerkev v glavnem dograjena. Bo to praznik vseh Slovencev; vsi bodo povabljeni, da prisostvujejo posvetitvi prve slovenske cerkve, posvečene našima apostoloma sv. Cirilu in Metodu. *Tudi slovenski katoliški fantje od vseh strani Slovenije bomo 1. julija 1934 poromali v čim večjem številu k sv. Cirilu in Metodu v novi ljubljanski mestni župniji.*

NAČIN DELA V KAT. AKCIJI

Škof dr. Gregorij Rožman v Škof. listu

Velika in težka je naloga duhovnika v KA. Le v neomahljivem zaupanju na Boga, ki to delo v današnjem času od nas terja, se lotimo vzgoje in šolanja apostolov KA. Najbolj naravno je, ako šolamo te apostole v stanovskih skupinah: može, fante, žene, dekleta. Predvsem moramo začeti pri tistem stanu, ki je v največji nevarnosti in je vpliva KA najbolj potreben. Nekateri se bojijo, da bi s šolanjem malo-

številnih apostolov zanemarili maso, ki se bo dotlej, da bodo ti apostoli že znali vplivati, razšla in razpršila. Te nevarnosti ni, ako v župnijski KA vršite oboje. Za vse pripadnike KA naj se vrše sestanki s poukom in predavanji kot doslej, najboljše člane pa šolajte v tedenski redni šoli, v kateri jim dajte trdno katoliško mišljenje in jih navajajte na temeljito katoliško pobožnost, ki je ni brez Evharistije. Iz te apostolske šole bodo zrastle rod za rodом laični apostoli, kakor jih je treba KA.

MORJE, MORJE!

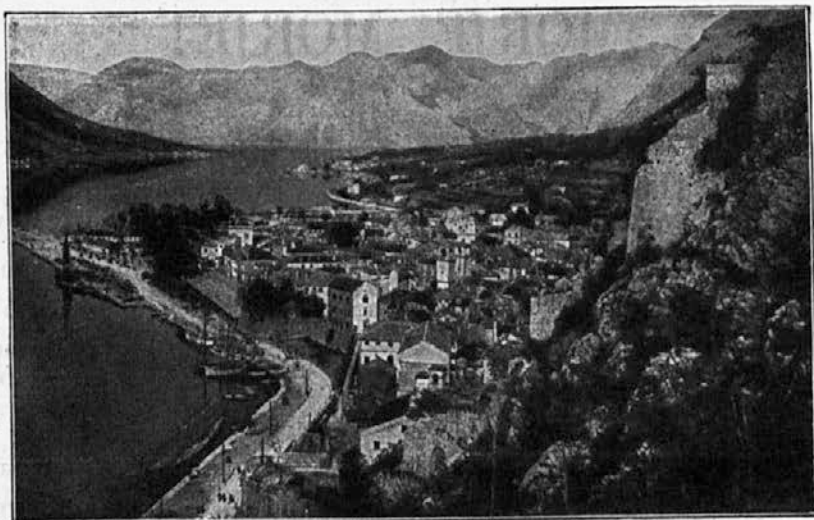
K. C.

Ko so morja vajeni Grki po trudapolni poti od Mezopotamije čez armenske gorske pustinje dospeli do Črnega morja, jih je pogled na morje tako prevzel, da so vsi solzni od veselja vzklikali: »Morje, morje!« Voditelj teh 10.000 Grkov, slavni zgodovinar Ksenofont, nam je popisal ta prizor, ki ga vedno omenjamo, kadar hočemo povedati, kaj pomeni morje narodu, ki si je pridobil ob morju domovino.

Tudi mi Slovenci imamo to prednost, da nas je Božja Previdnost pripeljala do morja. Jadransko morje je najgloblja zajeda v najvažnejši del Evrope in na njegovem najsevernejšem koncu so naši predniki že pred 1650 leti zasedli obrežje od izliva Soče v lepem loku do Kopra. Naravnost ob okno Srednje Evrope v svet so se postavili naši predniki in zastrmeli na sinjo gladino. In Hrvati in Srbi so podaljšali to jugoslovansko jadransko obrežje, da je v ravni črti postalo nad 600 km dolgo tja do izliva Bojane. Hitro so si stesali čolne in ladje in že v drugi polovici 9. stoletja je hrvatski vladar Domagoj mogočno gospodaril s svojo bojno mornarico na Jadranu. »Ko po tebi hrastov brod, vozil je slovanski rod.«

Važnost obrežja je odvisna od njegove členovitosti. Malokje imamo tako razčlenjeno obalo, kakor ravno tu pri nas. Polna je zalivov, polotokov in otokov. Globoko se zajeda Tržaški zaliv in naravnost vabi k sebi na pot v prekomorske dežele. Vse, ki prebivajo v Vzhodnih Alpah tja do Bodenskega jezera, na Bavarskem in Švabskem tja do Rena, na Češkem do Krkonošev. Enako Reški zaliv kliče k sebi prebivalce srednjega Podonavja tja do Karpatov in še čez. Prekrasni in varni dalmatinski zalivi (Šibeniški, Splitski, Dubovniški, Kotorški) vabijo k sebi Balkance. In vsi so se tudi odzvali, so gradili ceste in v novem veku železnice do teh zalivov.

Os Jadrana je obrnjena proti jugovzhodu in se nadaljuje onstran Sueskega prekopa v osi Rdečega morja, ter nas veže s Prednjo Azijo, Egiptom, Vzhodno Afriko, Indijo in daljnim Vzhodom. In vse to so bogate dežele velike bodočnosti. Sijajno preteklost ima za seboj Jadran, njegova je tudi bodočnost in s tem tudi narodov, ki ob njem prebivajo. Jugoslovan in Italijan prebivata ob obalah Jadrana. Važnejši, najvažnejši del je jugoslovanski. Zato je od nekdanj tukaj boj za nadoblast. Naše morje, naše morje! Mare nostrum, mare nostrum! Jugoslovan pa ne posega po tujem, a svoje hoče in svojega ne da.

Naše morje: Koterski zaliv.

Te dni smo imeli Jadranski teden. Manifestirala je Jadranska straža. Mnogo se je storilo, da se smisel za važnost morja, našega morja, razširi in poglobi. Delo v podružnicah Jadranske straže mora biti naše najvažnejše nacionalno delo. Z vso silo svoje mladosti se mora Jugoslavija zagnati proti Jadranu. Kar je bilo v preteklosti zamujenega, se mora dohiteti. Zopet mora postati to prava kulturna zemlja, obdelana, obraščena z lepim južnim rastlinstvom, rodeča južno sadje, vino, cvetice. Jadran mora vabiti k sebi v svoje božajoče tople valove domačina in tujca. Otrok, mladenič, mladenka, mož in žena, starček in starka, vsakdo do zadnje gorske vasi se mora zavedati, kakšen zaklad so nam izročili v varstvo naši predniki. V delovanju Jadranske straže pa mora biti prevzeto le to in vse to, kar krepi naš rod, da bo trden, požrtvovalen, da bo zaupal v Boga in v svojo bodočnost, ker le takrat bo ostal Jadran naše morje in bo povrnjeno tudi to, kar nam je bilo odvzeto.

SKLENJENE VRSTE

Nuncij Evgen Pacelli na katoliškem shodu v Magdeburgu

To naj bo Katoliška akcija po zamisli našega Svetega Očeta: Udeležba laikov na hierarhičnem apostolatu. Ta beseda vključuje oba njena osnovna elementa. Prvi element: dejaven in močan apostolat laikov, primeren njihovemu stanu in njih močem; torej pred vsem apostolat tistih, ki morejo s svojo izobrazbo in svojim položajem stvar Kristusa in Cerkve posebno pospeševati. Stiske in nadloge Cerkve so danes tako velike in tako silne, da duhovniki apostolata laikov nikakor ne morejo pogrešati. Drugi element: Vzidava laiškega apostolata v cerkveno ustavo, kakor je Kristus hotel, vesela pripravljeno za navodila voditeljev, katera ji je Kristus postavil. Katoliška akcija hoče apostolsko dejavnost laikov priključiti duhovniški in svoje *sklenjene vrste* narediti za mogočno falango, za dobro urejeno bojno vrsto v roki škofov in namestnika Kristusovega na zemlji.

MLAJI

Tone Fajfar

Postavljanje mlajev spada med stare slovenske običaje, ki se ohranjajo od roda do roda in jih še ni treba reševati pozabljenja. Ob slovesnih prilikah, posebno ob obiskih cerkvenih knezov, stoje po naših vaseh visoki, okrašeni mlaji. Visoko v nebo se pno njihovi vrhovi in oznanjajo čuvstva našega ljudstva.

Postavljanje mlajev je fantovska pravica. Podnevi si fantje pritrjujejo čas in dolge noči so prekratke za njihovo vnemo pri tem opravku. Visoki in lepi mlaji so v največji ponos in radost fantov ter vse vasi in navadno jih pomnijo leta in leta, če so se fantje z njimi posebno postavili.

Prav ta čas je naša Gorenjska posajéna z mlaji. Birmovanje je in naš škof Gregor obiskuje župnijo za župnijo. Prvikrat je on v naših krajih na birmovanju, zato je za vsak kraj njegov obisk še toliko večji praznik.

Že nekaj tednov pred birmo stopijo fantje skupaj, da se pomenijo o mlajih. Računajo, koliko približno jih bodo nabrali. Potem pride na vrsto važno vprašanje: »Zakaj bomo denar porabili?« Po slo-

vesnosti namreč fantje mlaje prodajo. Pri tem vprašanju pride navadno do dolge razprave. Nekateri bi radi denar zapili, drugi želé z njim nabaviti cerkvene potrebščine, tretji bi se šli radi v mesto slikat, nekatere bode v oči popravila in béljenja potrebna cerkev, ki vasi jemlje ugled; fantje od pevskega zbora pogrešajo harmonij. Končno se zedinijo ter si razdele delokrog: Ti jih moraš nabrati toliko in toliko pri teh in teh gruntarjih, ti toliko in ti vsaj toliko, da jih bo vsaj dvajset, če ne več. Narede si skupine, ki gredo okoli premožnejših vaščanov, kjer upajo na uspeh. Kakor hitro imajo mlaje nabrane in zaznamovane, vzamejo žage in sekire ter se ne menijo za nič drugega več, dokler niso posekane smreke v vasi. Zvečer, ko so doma opravili živino, mlaje obelijo.

Potem je treba skopati jame. Po meter globoko jih kopljejo, za večje mlaje še po več, da lepo, trdno in ravno stoje, zakaj nagnjen mlaj ni posebno v ponos tistim, ki so ga postavili. Mlajem morajo navadno pritrditi nove vrhače, ki jih izberejo izmed najlepših smrečic.

Visoko, tik pod vrhom, obesijo okrogel venec, dokler je še mlaj na tleh. Tudi zastava pride gori pod venec; toda zadnji čas to navado vedno bolj opuščajo.

Sedaj pride na vrsto najtežje delo: postavljanje mlajev. Spodnji konec mlaja polože k jami, proti zgornjemu koncu postavijo tesarski stol. Počasi privzdigujejo vrhnji konec od tal, toliko da morejo postaviti žavre. Najmočnejši poprimejo za močne rante. Oglasi se »hoo-ruk« in meter za metrom se vrhač odmika od tal. Počasi ga postavijo pokonci, in ko spodnji del pade v jamo, je najtežje delo končano. Potem ga še naravnajo od vseh strani, brez svinčnice in vodne tehtnice, kar na oči, dokler ne kipi navpično proti nebu. Zdaj se prične okrajševanje. Mlaj ovijejo z venci, ki so jih dekleta dolge noči pletle in zvijale. Najlepše cvetje je vpleteno v nje.

Na drugo stran ceste postavijo še drugi mlaj, ki mora biti prav tako visok kot prvi in enako debel. Oba mlaja zvežejo z venci in napisi. Ti napisi razodevajo čuvstvovanje in želje, pa tudi versko zavest naših vasi. Na njih smo brali ob obisku našega škofa: »Pozdravljeni, prevzvišeni, v naši fari!« »Vodi nas po Mariji k Jezusu!« »Blagoslovljen, ki prihajaš v Gospodovem imenu!« »Gospod, ponižaj sovražnike svete Cerkve!« Take napise so postavili naši fantje na slavo-loke.

Mlaji, ki smo jih postavili, so dokaz našega spoštovanja in vdanosti do škofa in Cerkve; kakor ti mlaji kipé visoko v nebo in stoje ravni in snežnobeli po naši zemlji, tako mi stojimo trdno na naši zemlji in zremo v nebo k Onemu, ki nam daje moč in vztrajnost v boju za vero in narod!

Tako so od davna postavljali Slovenci mlaje. Starodavna in častitljiva navada je to. Ni je še odpravil zoprni duh našega časa in je še ne bo.

PO ŠPORTNEM IN TELOVADNEM SVETU

O TABORENJU

Misel, umakniti se mestnemu prahu in v prosti naravi preživeti nekaj tednov, se je pojavila najprej v industrijskih krajih Anglije. Ker je stanovanje in hrana v letoviških draga stvar, se je med mladino začelo vedno bolj širiti taborenje, t. j. bivanje v šotorih z lastno prehrano. Tudi pri nas je to gibanje že precej razširjeno in preko tisoč fantov, ne samo iz Ljubljane in Maribora, temveč iz vseh industrijskih krajev Slovenije, preživi vsako leto nekaj dni pod šotorom.

Ko se človek pripravlja in dela načrte za taborenje v bližnjem poletju, navadno obuja obenem spomine iz prejšnjih taborenj. Prva noč pod šotorom — nekaj posebnega je to v življenju mladega fanta; doživljaj, ki ostane vse življenje v spominu. Zato tudi ni vseeno, v kakšni družbi preživi mlad fant svoje prvo taborenje. Pred leti je bilo to še redkost, posebnost, danes pa že vsak mlad fant v mestu in industrijskem kraju misli na taborenje. Treba jim je omogočiti, da se uresniči njih želja in da bodo preživeli taborne dneve pod dobrim vodstvom.

Študirati o taborenju po knjigah je le majhen del priprave za izvedbo in vodstvo taborenja. Praktična izkušnja je nujno potrebna. Zato ni treba kar takoj za prvo taborenje zbrati velikega števila fantov; trije, štirje tovariši, vsi pripravljeni na razne neugodnosti, to naj bo prva preizkušnja. In na tem taborenju premišluj ob vsaki pri-

liki, kako in kaj bi napravil, če bi imel štiri šotore mladine, izročene sebi v varstvo.

Tehnična stran taborenja pa ni najbolj važna. Še tako dobro urejen tabor z izborna kuhinjo ne zadovolji mladega fanta, če mu manjka duhovne vsebine. In prav v tem leži najtežja naloga na *vodji taborenja* — na ne prisiljen način ob vsaki priliki vzgajati mladino. Popolnoma se vživeti v miselnost mladega fanta, pokazati razumevanje za njegova stremljena, ki najdejo zlasti v neprisiljenem tabornem življenju polno možnosti izživljanja, povsod ga navajati v pravo smer — to je sicer utrudljiva, a hvaležna naloga.

Za vodjo tabora čas taborjenja ni čas oddiha, temveč dela. Zato je dobro, da vsako leto tabori tudi enkrat v manjšem krogu tovarišev, s katerimi potem dela načrte za naprej, obenem pa se odpočije v prosti naravi.

O IGRAH Z ŽOGO

Žoga je skoro pri vseh narodih že od nekdanj poznana in se uporablja v raznih igrah, ki so zelo priljubljene in razširjene. Vse te igre lahko delimo z ozirom na način uporabe v štiri skupine:

1) *Žogo mečemo in lovimo ali odbijamo z roko*. V to skupino spada največ iger z žogo. Pri nas so znane igre rokomet (hazena pri dekletih), odbojka (volleyball) in razne igre med šolsko mladino (med dvema ognjema, boj za žogo, kraljica, vojska

itd.) Ta skupina obsega najbolj naraven način igre. Pri tem tečemo, skačemo, mečemo in obenem z očmi pozorno sledimo žogi. Telo se torej pri teh igrah enakomerno in vsestransko zaposli, zato so te igre tudi iz zdravstvenega ozira primerne za doraščajočo mladino.

2) *Žogo odbijamo s predmetom, ki ga držimo v roki* (lopar, palica). Na ta način dobi žoga (navadno v velikosti jabolka) veliko hitrost in udarno silo. Znana igra te vrste je tenis. Med Nemci je posebno razširjena igra »Schlagball«, med Angleži in Američani pa »baseball« in »hockey« (pri obeh igrah mora biti igralec spreten v udarjanju male trdne žoge in pa dober tekač). Tudi med našo podeželsko mladino se v nekaterih krajih goje igre te vrste.

3) *Žogo udarjamo z nogo*. Vlogo rok pri tem načinu prevzamejo noge, zato je telo neenakomerno zaposleno. Kdor vadi samo ta način igre, dobi sicer prekomerno in izredno močno razvito mišičevje krakov, lakti in trup ostanejo slabotni. Najbolj razširjena igra te vrste je nogomet. Udomačen je na Angleškem, razširil pa se je po vsem svetu in ga posebno rada igra moška mladina. Ker je nogomet izredno borbena igra, je potrebno, da jo vodi krepka volja sodnika, sicer vzgojno slabo vpliva. Dober nogometaš goji mnogo gimnastike in se vadi neprestano v spretnem obvladovanju žoge. Moštva, sestavljena iz tehnično popolnih igralcev, privabijo k svoji igri na desettisoče gledalcev. Zato se je razvil poklicen nogomet zlasti v Angliji, pa tudi drugod tvori v boljših klubih vprašanje gmotne preskrbe dobrih igralcev važno vlogo. Jugoslovanski in posebej še slovenski nogomet v tem oziru živi v stalni krizi.

4) *Žogo udarjamo z nogo in nosimo z roko*. Pri nas te vrste igre niso znane. V zapadnih državah Evrope in v Ameriki je zelo razširjena igra »Rugby«. Je to izredno borbena igra in precej nevarna, ker je dovoljeno nasprotnika na kakršenkoli

način ustaviti med tekom. Goji se posebno v ameriški in angleški vojski.

Z zdravstvenega in telesno vzgojnega stališča se bomo odločili predvsem za igre prve in druge skupine.

NAŠA TELESNA VZGOJA.

Pod tem naslovom (Naše telésna vchova) je izdal češki Orel za svoje članstvo izredno bogato in lepo knjigo. Kaj pomeni to delo za telesno vzgojo češkega Orlovstva, bo pokazala šele bodočnost. Na 350 straneh so natančno obdelane vse telesne vaje, s katerimi se bavi članstvo, tako moško, kakor žensko, pa tudi naraščaj. Knjiga je bogato ilustrirana; zanimalo nas bo, da je med slikami opaziti več posnetkov mednarodnih tekmovalcev in zmagovalcev na mednarodnih tekmah bivših jugoslovanskih Orlov. Za vse telovadce in športnike je knjiga zelo pomembna.

Ker je podlaga za vse vrste športa gimnastika, oziroma vaje, zato ima knjiga te vaje na prvem mestu ter jim posveča pretežni del vsebine. Proste vaje so združene z redovnimi vajami, kar je povsem razumljivo, ker brez redovnih vaj se večje skupine telovadcev ne morejo spraviti v enoto.

Slede vaje na orodju, ki so najtehtnejši del v telesnovzgojnem programu češkega Orla. Najtežji in najnevarnejši prehodi in odskoki so podani v slikah. Za temi vajami sledijo raznoterosti in skupine. Raznoterosti zelo poživijo razne športne in telovadne večere. Skupine so pa jako posrečene točke raznih javnih nastopov, osobito, če so lepo sestavljene. Ritmična gimnastika, ki zavzema tudi v programu češkega Orla zelo važno mesto, osobito med ženskim članstvom, sledi takoj za raznoterostmi.

Zelo obširno je obdelana lahka atletika, ki se po vsej pravici imenuje kraljica vseh športov. Ako pogledamo danes po svetu, vidimo (pri nas na žalost ne), koliko pozornosti posvečajo merodajni činitelji prav lahki atletiki. Zato ni prav nič čudnega, če zavzemajo lahkoatletike panoge v vsakokratnem programu olimpijskih iger naj-

več časa in tvorijo takorekoč jedro vsake olimpiade. Zelo obširno so obdelane igre. Saj si vendar ne moremo misliti športne ali telovadne organizacije, ki bi ne imela v svojem programu tudi iger. Med igrami so najvažnejše tiste, ki so mladini najljubše. Razumljivo, da ne manjka odbojke, hazene, košikove, tenisa itd. Dalje predeljuje knjiga džiu-džitsu, boks, sabljanje. Vodnim športom in plavanju je posvečen prav velik del knjige; saj je načelo češkega Orla, da mora znati vsak član plavati. Jasno, da ni prezrlo to delo zimskega športa, ki je danes tako razširjen po vsem svetu. V glavnem se seveda bavi s smučanjem; važnost pa polaga tudi na drsanje in sankanje ter na hokej na ledu. Knjiga ni prezrla skautizma, turisticke, kolesarskega športa, jahanja, talne telovadbe, splošne priprave za šport, metodike, higijene, nauka o ustroju človeškega telesa in prve pomoči v nezgodah.

Organizacija, ki je to delo dala v roke svojemu članstvu, zasluži vse priznanje, zato češka vlada upravičeno upošteva Orlovstvo kot izredno delovno in koristno organizacijo za češki narod in državo.

1934 — LETO ŠPORTNIH PRIREDITEV

Tako bogate letine športnih prireditev kot je letošnja pa menda še ni bilo. Kar celo vrsto evropskih in svetovnih prireditev beležimo. Nekaj prireditev se je že vršilo, nekaj se jih trenutno vrši, nekaj pa jih bo kasneje. Najvažnejše med vse-

mi svetovne nogometne tekme, ki se bodo vršile v Italiji maja in junija. V Italijo bo šlo 16 držav, ki so se usposobile pri izločilnih tekmah za to največje svetovno prvenstvo, kar jih je dosedaj sploh bilo. Jugoslavije žal ne bo zraven, ker je odločilno tekmo z Romunijo izgubila. Za mesto svetovnega prvaka imajo največ izgledov: Italija, Avstrija in Madjarska. Seveda niso izključena presenečenja. Tekma za evropsko prvenstvo v boksu se je vršila pretekli mesec v Budimpešti. Rokoborci so pravkar polagali obračun svojega dela ob priliki tekmovanja za evropsko prvenstvo v Rimu. — Proti koncu letne sezone pojdejo v Turin lahkoatleti, kjer se bodo borili za naslov evropskega prvaka v raznih lahkoatletskih panogah. — Plavači pojdejo avgusta v Nemčijo (Magdeburg). — Koncem maja in začetkom junija se bodo v Budimpešti borili telovadci za naslov svetovnega prvaka v telovadbi. Tudi tu bo boj tako oster kot še nikoli prej. Veliko zanimanje vlada po vsem telovadnem svetu za nastop Nemcev, ki nastopijo prvič po vojni na mednarodnih tekmah, kajti o njih je splošno znano, da so v orodnih vajah poleg Švicarjev najboljši telovadci na svetu. — Tudi sabljači se bodo letos pomerili za evropsko prvenstvo. Vse te tekme pričajo, da smo že blizu prihodnjih olimpijskih iger, ki se vršijo čez dve leti v Berlinu. Kolikor se da iz predpriprav sklepati, bo to največja olimpiada, kar jih je doslej bilo. Zato bodo že poskrbeli Nemci.

»KRESU« POROČAJO

DRAGI UREDNIK!

Za letošnji Kres smo vsi slovenski fantje Tebi in Tvojim sodelovalcem iskreno hvaležni. Tako je ves fantovski, ves slovenski in katoliški, da smo ga res veselili. Kres je naše gore list. Po naši lepi zemlji in sveti zemlji diši, po naših planinah in naši lipi, nosi pa tudi vtise tovarniškega dima in krvavih žuljev delavskih rok. Mladost

kipi iz njega. Toda jasen in trezen je njegov pogled na vsa težka današnja socialna, gospodarska, kulturna in narodna vprašanja. Kot rdeča nit pa se vije po vseh njegovih člankih naše osnovno geslo: *Bog, Cerkev in Narod.*

Pesmic in povesti je letos malo, kar je čisto prav. Saj nimamo Kresa za zabavo. Kres je naša hrana, naš voditelj, naš prvi

borec. Kres je glasnik mladega in svežega kmetско-delavskega katoliškega socialnega gibanja. Kres je glasnik resnice in pravice. Kres je borec za načela in vzgaja nov rod, ki bo odločen, dosleden in borben.

Glede vsebine Kresa imam pa to željo, da bi prinašal v kratkem pregledu vse naj važnejše dogodke, ki morejo naše katoliške slovenske fante zanimati.

Kres naj bo tudi neizprosni borec zoper laž in krivico. Nedavno smo čitali v »Besedi«, glasilu ljubljanskih marksistov, ki so se včasih skrivali za krščansko krinko, pa so jo sedaj odložili, grd napad na največjega moža, kar nam jih je morebiti božja Previdnost poslala, napad na DR. JANEZA EVANGELISTA KREKA. Kres naj nas o takih stvareh le obvešča, da bomo poznali svoje sovražnike, ker potem bo boj proti njim lažji in uspešnejši.

Toliko pa lahko zatrdim, da nam svetlega spomina na dr. Janeza Evang. Kreka, ne ta ne kak drug marksističen glas ne bo zameglil in oblatil. Dr. Janez Ev. Krek bo vedno naš najvzvišenejši vzor, naša najbolj svetla luč. S tistimi, ki ga blatijo, pa bodo slovenski fantje že obračunali.

Bog živi!

Tvoj Miha.

LJUBLJANA — TRNOVO.

Dragi fantje!

Po dolgem času se tudi mi Trnovčani oglašamo v našem fantovskem listu, da Vam sporočimo, da smo tudi mi še vedno med živimi. Dasi se ne moremo ponašati z velikimi uspehi, ostali smo le zvesti našim idejam in storili svojo dolžnost ter dosegli to, kar je pač v danih razmerah mogoče.

Tudi mi imamo fantovski odsek Kat. akcije. Sestanke imamo redno vsak teden, na teh sestankih predelavamo najbolj važna vprašanja sedanjega časa. Predava nam g. F. S. Finžgar, naš župnik in pa g. vikar Hostnik. Predavajo pa tudi fantje sami. Da so pa ti večeri bolj zabavni,

imamo tudi fantovski moški zbor, ki nam zapoje ob zaključku vsakega fantovskega večera lepo pesem. Imeli smo tudi fantovski orkester, ki pa se je razdril, ker so fantje odšli k vojakom, nekateri so šli pa za kruhom v različne kraje naše domovine. Ko se fantje vrnejo od vojakov, morda tudi zopet oživi. Svoje nekdanje, tako lepe fantovske praznike še vedno praznujemo štirikrat na leto, čeprav ne več tako živahno kot nekdanj.

Telesno se mi Trnovčani krepimo največ pozimi s smučanjem, poleti pa z vodnim športom. Imamo precejšen kader dobrih smučarjev in tudi planincev nam ne manjka. Gojimo pa tudi druge panoge športa. Najbolj živahno se udeležujemo še pri dramatik. Ustanovili smo si tudi novo društvo »Trnovski oder«, ki ima namen prirediti igre in predavanja.

Podrobno o društvenem delovanju in udeleževanju ne bom poročal, če bi to storil, bi bilo poročilo predolgo. Delamo pač, kolikor nam razmere dopuščajo. Delamo in se notranje oblikujemo, da tako postanemo močna, udarna četa zavednih slovenskih, poštenih fantov, pripravljenih za svoja načela trpeti.

Povsod nam manjka danes mnogo takih, ki bi malo govorili in veliko delali; zato tudi mi nočemo veliko govoriti, niti ne kloniti pred žrtvami, ampak hočemo vztrajati. Brez strahu in z veseljem gremo na delo, da pokažemo, da še živimo mi Trnovčani, o katerih ste mislili, da smo že zaspali. Verjemite fantje, da je v nas še dovolj ognja, posebno še zato, ker se grejemo pri našem fantovskem Kresu. Fantje, poštena so naša pota, čisto naše življenje in čista vriskajoče bela cesta, ki vodi tja pred majniški Marijin oltar. Paradiža naših duš in fantovskega poštenja nam ne bo nihče in nikdar omadeževal —. Naš značaj, naša neustrašenost si bosta priborila to, kar Bog želi in narod od nas pričakuje. Bog živi!

Ivo P.

ČEZ STENO, *Spisal Ivan Bučer*. Mohorjeva knjižnica zv. 63. Celje 1934. Str. 213.

Povest iz turistovskega življenja. Vse naše planine pregledaš ob branju te knjige, Jalovec in Ozebnik, Mojstrovko in Triglav pa še Kamniške planine. Lahno sprehodno turistovsko hojo, plezanje čez stene, spuščanje po ledeniku, cepin, vrv, led, sonce in razgled — vse doživi turist znova in znova po znanih poklinah in žlebovih naših planin. Zares z užitkom bere človek to zgodbo, ki ni povest, ampak dejansko življenje.

Med skale je vpletena ljubezenska zgodba med našim študentom - turistom Janezom in letoviščarko dubrovničanko Dano. Dekle odletava med njim in njegovim bratom Pavletom, ki je mehak, v trgovini ob morju zasidran človek, ki so mu gore le še v spomin in v razvedrilo. Janez goré, Pavle življenje. Odloči se za Pavleta. Janez se na njun poročni dan v planinah ponesreči, pa najde v drugem dekletu svojo podobo in je srečen.

Brez dvoma lepo delo. Morda ponekod psihološko premalo poglobljeno (za primer pred odločitvijo za plezanje na str. 21; turist takega dušnega razpoloženja ne pozna; na voljo bi morala biti zgrajena odločitev, ne na ponos). Rad bo vzel knjigo v roke turist, pa tudi neturist bo ob njej doživel čarno lepoto gora in jih bo vzljubil. Mc.

OB SONČNEM VZHODU. *Dr. A. M.* Odbor za postavitev križa na Donački gori. 1934. Strani 36.

Drobna knjižica, ki bi o njej po izdajatelju sodil, da je priložnostno delo čisto krajevnega značaja. Pa je prav zanimiva zbirka načelnih razprav tehtne vsebine o naravi, planinstvu, o naših gorah in polju, prepletenih z zanimivimi zgodbicami iz življenja in zgodovine ter z izpiski iz knjig in časopisov.

Vsebinsko zanimivo in jezikovno dovršeno pisano knjižico bo vsakdo rad vzel v roko. Čisti dohodek je namenjen za postavitev križa na Donački gori nad Rogaško Slatino. Mc.

LJUBEZEN IN DOLŽNOST. *Paul Acker - J. Kotnik*. Mohorjeva knjižnica, zvezek 62. Celje 1934. Strani 93.

Nasprotje velikomestnega družabnega življenja z revščino predmestja istega mesta. Zgodba dekleta, ki se ji nenadoma upre življenje v visoki pariški družbi ter gre in ustanovi zavetišče za otroke revnih delavcev v enem pariških predmestij. Borba med njeno ljubeznijo in predsodki njene okolice.

Povest je napisal mladi francoski pisatelj iz Paul Bourgejeve dušeslovne romanopisne šole. Sled veličine mojstra kaže tudi to delo, ki je v Franciji zajelo zlasti žensko mladino. Tudi pri nas se bo povest brez dvoma razširila.

UREDNIK SPOROČA

Moravski fantje lepo pojo, to od vsepovsod slišim. Lepo petje je izraz iskrenih duš in blagega srca. Fantovsko cerkveno petje tem bolj zahteva takih pevcev.

Bog živi, dragi fantje, hvala ti za sporočilo, dragi Francelj. Oglasi se še!

P. B., Šenčur: Tokrat mi ni bilo mogoče objaviti ničesar; več misli, boljše obliko!

Delavska politika se zgraža nad člankom o Ljeninu v zadnji številki. Njeno mnenje sem sporočil gospodu Papiniju...

P. V., Maribor: Najboljše so škarje odrezale. Ostale tri članke ti bom vrnil in več sporočil v pismu.

M. V., Ljubljana: Članek skoro presega okvir Kresa in sodi v strokovno delavsko glasilo. Vem, da je križ, ker pravega takega glasila ni. Pa kakor kaže, bo kmalu tej potrebi odpomagano.

Dr. M. K., Ljubljana: Predolgo, zato le odlomek.

S. Č., Ljubljana: Nekoliko pretežka je obravnavana snov za »Kres«. Vendar bom skušal objaviti v julij-avgustovski številki lista.

Fantom po vsej domovini: Pišite, kako živite in kaj delate. Naloge o veliki noči in maju se še nihče ni lotil. Dajte, da se znajdemo in pogumno zberemo. Saj prav tega se mi zdi, da nam tako manjka. Po guma za poglobitev in delo.

LJUDSKA POSOJILNICA

Ljubljana, Miklošičeva c. 6 (v lastni palači)

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

**OBREŠTUJE HRANILNE VLOGE PO NAJUGODNEJŠI
OBREŠTNI MERI.**

NOVE VLOGE ::

VSAK ČAS RAZPOLOŽLJIVE, OBREŠTUJE PO 3%

Domača slovenska zavarovalnica je **VZAJEMNA ZAVAROVALNICA**

v Ljubljani

**v lastni palači ob Miklošičevi in Masarykovi
cesti**

SPREJEMA V ZAVAROVANJE:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove in steklo proti razpokam in prelomu.
3. Vse vrste jamstva, nezgod in kaska.
4. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanja na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.
5. V posebnem oddelku vodi posmrtninsko zavarovanje Karitas.
6. Posreduje vsa ostala zavarovanja.

PODRUČNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in v vseh župnijah v Sloveniji.
Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.

Naslov centrale:

LJUBLJANA — MIKLOŠIČEVA CESTA 19

Telefon 25-21 in 25-22.